

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 51-554-01-178
Дата 07.10.2015

ДО

НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА

51-то НАРОДНО СЪБРАНИЕ

17.10.15

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Виктор Рачев
Николеета Кирил Кусманов
Иван Симеонов Костаринков
Христина Илиева Иванова
Цветан Иванов Петров
Томко Георгиев
Венцислав Михайлов Асенов
Шен Кимурски
Снежана Тоданова

ПРОЕКТ!

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

(Обн. - ДВ, бр. 26 от 02.04.1968 г., в сила от 01.05.1968 г., попр., бр. 29 от 12.04.1968 г., изм., бр. 92 от 28.11.1969 г., изм. и доп., бр. 26 от 30.03.1973 г., доп., бр. 27 от 03.04.1973 г., изм., бр. 89 от 15.11.1974 г., в сила от 01.03.1975 г., изм. и доп., бр. 95 от 12.12.1975 г., изм., бр. 3 от 11.01.1977 г., доп., бр. 54 от 11.07.1978 г., бр. 89 от 09.11.1979 г., изм. и доп., бр. 28 от 09.04.1982 г., в сила от 01.07.1982 г., попр., бр. 31 от 20.04.1982 г., доп., бр. 44 от 05.06.1984 г., изм. и доп., бр. 41 от 28.05.1985 г., доп., бр. 79 от 11.10.1985 г., попр., бр. 80 от 15.10.1985 г., изм. и доп., бр. 89 от 18.11.1986 г., попр., бр. 90 от 21.11.1986 г., изм., бр. 37 от 16.05.1989 г., в сила от 16.05.1989 г., бр. 91 от 24.11.1989 г., в сила от 24.11.1989 г., бр. 99 от 22.12.1989 г., в сила от 22.12.1989 г., доп., бр. 10 от 02.02.1990 г., изм., бр. 31 от 17.04.1990 г., изм. и доп., бр. 81 от 9.10.1990 г., в сила от 09.10.1990 г.; изм. и доп., бр. 1 от 04.01.1991 г.; изм. и доп., бр. 86 от 18.10.1991 г.; попр., бр. 90 от 01.11.1991 г.; изм. и доп., бр. 105 от 19.12.1991 г.; доп., бр. 54 от 03.07.1992 г., в сила от 03.07.1992 г.; изм. и доп., бр. 10 от 05.02.1993 г.; изм. и доп., бр. 50 от 01.06.1995 г.; изм. с Решение № 19 от 12.10.1995 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 97 от 03.11.1995 г.; доп., бр. 102 от 21.11.1995 г., в сила от 23.01.1996 г.; изм. и доп., бр. 107 от 17.12.1996 г.; изм. и доп. бр. 62 от 05.08.1997 г.; изм., бр. 85 от 26.09.1997 г.; изм. с Решение № 19 от 21.11.1997 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 120 от 16.12.1997 г.; доп., бр. 83 от 21.07.1998 г., изм. и доп., бр. 85 от 24.07.1998 г., доп., бр. 132 от 10.11.1998 г., в сила от 01.01.1999 г., изм., бр. 133 от 11.11.1998 г., изм. и доп., бр. 153 от 23.12.1998 г.; изм., бр. 7 от 26.01.1999 г.; изм., бр. 51 от 04.06.1999 г.; изм. бр. 81 от 14.09.1999 г., в сила от 15.12.1999 г.; изм. и доп., бр. 21 от 17.03.2000 г.; изм. и доп. бр. 51 от 23.06.2000 г.; изм. с Решение № 14 от 23.11.2000 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 98 от 01.12.2000 г.; доп., бр. 41 от 24.04.2001 г.; изм., бр. 101 от 23.11.2001 г.; изм. бр. 45 от 30.04.2002 г.; изм. и доп., бр. 92 от 27.09.2002 г.; изм. и доп., бр. 26 от 30.03.2004 г.; изм. и доп., бр. 103 от 23.11.2004 г., в сила от 01.01.2005 г.; изм. и доп., бр. 24 от 22.03.2005 г.; изм. и доп., бр. 43 от 20.05.2005 г., в сила от 01.09.2005 г.; изм., бр. 76 от 20.09.2005 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм. и доп., бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.; изм. и доп., бр. 88 от 04.11.2005 г., изм., бр. 59 от 21.07.2006 г., в сила от деня на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз; изм. и доп., бр. 75 от 12.09.2006 г., в сила от 13.10.2006 г.; доп., бр. 102 от 19.12.2006 г.; изм. и доп., бр. 38 от 11.05.2007 г.; изм. и доп., бр. 57 от 13.07.2007 г., в сила от 13.07.2007 г.; изм. бр. 64 от 07.08.2007 г.; доп., бр. 85 от 23.10.2007 г., в сила от 23.10.2007 г.; изм., бр. 94 от 16.11.2007 г.; изм. и доп., бр. 19 от 22.02.2008 г.; изм., бр. 67 от 29.07.2008 г.; изм., бр. 102 от 28.11.2008 г.; изм., бр. 12 от 13.02.2009 г., в сила от 01.05.2009 г.; доп., бр. 23 от 27.03.2009 г., в сила от 01.11.2009 г.; изм. и доп., бр. 27 от 10.04.2009 г.; Дата на влизане в сила изменена на 01.01.2010 г. със ЗИД ДОПК - ДВ бр. 32 от 28.04.2009 г.; доп., бр. 47 от 23.06.2009 г., в сила от 01.10.2009 г.; изм., бр. 80 от 09.10.2009 г.; изм., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г.; изм., бр. 102 от 22.12.2009 г., в сила от 22.12.2009 г.; изм. и доп., бр. 26 от 06.04.2010 г.; доп., бр. 32 от 27.04.2010 г., в сила от 28.05.2010 г.; изм. и доп., бр. 33 от 26.04.2011 г., в сила от 27.05.2011 г.; изм. и доп., бр. 60 от 05.08.2011 г.; доп., бр. 19 от 06.03.2012 г.; изм. и доп., бр. 20 от 09.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г.; изм. и доп., бр. 60 от 07.08.2012 г., в сила от 08.09.2012 г.; изм., бр. 17 от 21.02.2013 г.; доп., бр. 61 от 09.07.2013 г.; изм. и доп., бр. 84 от 27.09.2013 г.; изм. и доп., бр. 19 от 05.03.2014 г., в сила от 05.03.2014 г.; изм., бр. 53 от 27.06.2014 г.; доп., бр. 107 от 24.12.2014 г., в сила от 01.01.2015 г.; изм., бр. 14 от 20.02.2015 г.; изм. и доп., бр. 24 от 31.03.2015 г., в сила от 31.03.2015 г.; доп., бр. 41 от 05.06.2015 г., в сила от 07.07.2015 г.; изм. и доп., бр. 74 от 26.09.2015 г.; изм., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 01.11.2015 г.; доп., бр. 102 от 29.12.2015 г., в сила от 01.01.2016 г.; изм., бр. 32 от 22.04.2016 г.; доп., бр. 47 от 21.06.2016 г.; изм. бр. 83 от 21.10.2016 г., с Решение № 12 от 13.10.2016 г. на КС на РБ по к.д. № 13 / 2015 г.; изм. и доп., бр. 95 от 29.11.2016 г.; изм., бр. 13 от 07.02.2017 г., в сила от 07.02.2017 г.; доп., бр. 54 от 05.07.2017 г.; изм., бр. 85 от 24.10.2017 г.; изм. и

доп., бр. 101 от 19.12.2017 г.; изм., бр. 55 от 03.07.2018 г.; доп., бр. 1 от 03.01.2019 г.; изм. и доп., бр. 7 от 22.01.2019 г.; изм. и доп., бр. 16 от 22.02.2019 г.; изм. и доп., бр. 83 от 22.10.2019 г.; изм., бр. 13 от 14.02.2020 г., в сила от 14.02.2020 г.; изм. и доп., бр. 23 от 14.03.2020 г.; изм. и доп., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 24.03.2020 г.; изм., бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.; засегнат от ЗИД на Закона за здравето, бр. 44 от 13.05.2020 г., в сила от 14.05.2020 г.; доп., бр. 88 от 13.10.2020 г.; доп., бр. 103 от 04.12.2020 г., като измененията и допълненията от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., влизат в сила от 01.01.2021 г.; доп., бр. 108 от 22.12.2020 г.; изм., бр. 9 от 02.02.2021 г., в сила от 06.02.2021 г.; изм., бр. 84 от 08.10.2021 г. с Решение № 12 от 30.09.2021 г. на КС на РБ по к. д. № 10 / 2021 г.; изм. и доп., бр. 53 от 08.07.2022 г.; изм., бр. 79 от 04.10.2022 г. с Решение № 13 от 27.09.2022 г. на КС на РБ по к.д. № 8/2022 г.; изм., бр. 10 от 31.01.2023 г. с Решение № 1 от 24.01.2023 г. на КС на РБ по к.д. № 17/2022 г.; изм. и доп., бр. 67 от 04.08.2023 г.; изм. и доп., бр. 82 от 29.09.2023 г.; изм. и доп., бр. 84 от 06.10.2023 г.; изм., бр. 23 от 19.03.2024 г.; изм. и доп., бр. 39 от 01.05.2024 г.; изм., бр. 41 от 10.05.2024 г., в сила от 10.05.2024 г.; изм., бр. 42 от 14.05.2024 г.; изм., бр. 49 от 17.06.2025 г.; изм., бр. 50 от 20.06.2025 г. с Решение № 7 от 12.06.2025 г. на КС на РБ по к. д. № 26 / 2024 г.; доп., бр. 54 от 04.07.2025 г.; изм., бр. 60 от 25.07.2025 г. с Решение № 8 от 17.07.2025 г. на КС на РБ по к.д. № 15 / 2024 г.; изм. и доп., бр. 61 от 29.07.2025 г., в сила от 29.07.2025 г.; доп., бр. 64 от 05.08.2025 г., в сила от 06.09.2025 г.; доп., бр. 65 от 08.08.2025 г., в сила от 09.11.2025 г.)

§ 1. В глава втора „Престъпления против личността“ наименованието на раздел VII се изменя:

„Раздел VII

Обида и клевета. Престъпления против личния живот“.

§ 2. В глава втора „Престъпления против личността“, в раздел VII се създава чл. 148б:

„Чл. 148б (1) Който чрез печат или други средства за масова информация, чрез електронни информационни системи или по друг начин разпространява материален или друг носител, съдържащ информация за личния живот на друго лице без негово съгласие, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години и глоба от две хиляди лева до пет хиляди лева.

(2) Под информация за личния живот по смисъла на ал. 1 се разбира данни за личните отношения, семейните отношения, интимните отношения или здравословното състояние на физическо лице.

(3) Когато от деянието по ал. 1 са настъпили тежки последици или представлява особено тежък случай, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 6 години и глоба от три хиляди до осем хиляди лева.“.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. В Наказателно-процесуалния кодекс (Обн. - ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г.; в сила от 29.04.2006 г.; изм. бр. 46 от 12.06.2007 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм. и доп., бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.; бр. 69 от 05.08.2008 г.; изм. и доп., бр. 109 от 23.12.2008 г.; изм., бр. 12 от 13.02.2009 г., в сила от 01.05.2009 г., Дата на влизане в сила изменена със ЗИД ДОПК - ДВ бр. 32 от

28.04.2009 г.; изм. и доп., бр. 27 от 10.04.2009 г.; изм. и доп., бр. 33 от 30.04.2009 г.; изм. и доп., бр. 15 от 23.02.2010 г.; изм. и доп., бр. 32 от 27.04.2010 г., в сила от 28.05.2010 г.; изм., бр. 101 от 28.12.2010 г.; изм. и доп., бр. 13 от 11.02.2011 г., в сила от 12.08.2011 г.; изм. бр. 33 от 26.04.2011 г., в сила от 27.05.2011 г.; доп., бр. 60 от 05.08.2011 г.; изм., бр. 61 от 09.08.2011 г.; изм. и доп., бр. 93 от 25.11.2011 г. и с РЕШЕНИЕ № 10 от 15.11.2011 г. на КС на РБ по к.д. № 6/2011 г.; изм. и доп., бр. 19 от 06.03.2012 г., в сила от 06.03.2012 г.; изм., бр. 20 от 09.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г.; изм. и доп., бр. 25 от 27.03.2012 г., в сила от 28.04.2012 г.; доп., бр. 60 от 07.08.2012 г., в сила от 08.09.2012 г.; доп., бр. 17 от 21.02.2013 г.; доп., бр. 52 от 14.06.2013 г., в сила от 14.06.2013 г.; изм. и доп., бр. 70 от 09.08.2013 г., в сила от 09.08.2013 г.; изм. и доп., бр. 71 от 13.08.2013 г.; изм. и доп., бр. 21 от 08.03.2014 г., в сила от 09.04.2014 г. за измененията, въведени със ЗИД на Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство; изм. и доп., бр. 14 от 20.02.2015 г.; изм. и доп., бр. 24 от 31.03.2015 г., в сила от 31.03.2015 г.; изм. и доп., бр. 41 от 05.06.2015 г., в сила от 07.07.2015 г.; изм. и доп., бр. 42 от 09.06.2015 г.; доп., бр. 60 от 07.08.2015 г.; изм. и доп., бр. 74 от 26.09.2015 г.; изм., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 01.11.2015 г.; изм., бр. 32 от 22.04.2016 г.; изм. и доп., бр. 39 от 26.05.2016 г., в сила от 26.05.2016 г.; изм. и доп., бр. 62 от 09.08.2016 г., в сила от 09.08.2016 г.; доп., бр. 81 от 14.10.2016 г., в сила от 14.10.2016 г.; доп., бр. 95 от 29.11.2016 г.; изм. и доп., бр. 13 от 07.02.2017 г., в сила от 07.02.2017 г.; изм. и доп., бр. 63 от 04.08.2017 г., в сила от 06.11.2017 г.; доп., бр. 101 от 19.12.2017 г.; изм. и доп., бр. 7 от 19.01.2018 г.; изм. и доп., бр. 44 от 29.05.2018 г.; изм., бр. 87 от 19.10.2018 г. с Решение № 14 от 09.10.2018 г. на КС на РБ по к.д. № 12 / 2017 г.; изм. и доп., бр. 96 от 20.11.2018 г.; изм. и доп., бр. 7 от 22.01.2019 г.; доп., бр. 16 от 22.02.2019 г.; доп., бр. 83 от 22.10.2019 г.; изм. и доп., бр. 98 от 17.11.2020 г.; изм. и доп., бр. 103 от 04.12.2020 г.; изм. и доп., бр. 110 от 29.12.2020 г., в сила от 30.06.2021 г.; изм., бр. 9 от 02.02.2021 г., в сила от 06.02.2021 г.; доп., бр. 16 от 23.02.2021 г.; изм. и доп., бр. 20 от 09.03.2021 г.; изм., бр. 41 от 18.05.2021 г. с Решение № 7 от 11.05.2021 г. на КС на РБ по к. д. № 4/2021 г.; изм., бр. 80 от 24.09.2021 г.; изм., бр. 85 от 12.10.2021 г. с Решение № 13 от 05.10.2021 г. на КС на РБ по к. д. № 12/2021 г.; изм. и доп., бр. 32 от 26.04.2022 г., в сила от 28.07.2022 г.; доп., бр. 62 от 05.08.2022 г.; изм. и доп., бр. 48 от 02.06.2023 г.; изм. и доп., бр. 84 от 06.10.2023 г., в сила от 01.03.2024 г.; засегнат от ЗИД на ЗСВ, бр. 86 от 13.10.2023 г.; изм. и доп., бр. 18 от 01.03.2024 г.; доп., бр. 36 от 23.04.2024 г.; изм. и доп., бр. 39 от 01.05.2024 г.; изм. и доп., бр. 61 от 29.07.2025 г., в сила от 29.07.2025 г.; изм. и доп., бр. 65 от 08.08.2025 г., като измененията със ЗИД на НК влизат в сила 09.11.2025 г.) В чл. 172, ал. 2 след думите „както и за престъпления по“ се добавя „чл. 148б“.

§ 4. В Закона за специалните разузнавателни средства (Обн. - ДВ, бр. 95 от 21.10.1997 г.; доп., бр. 70 от 06.08.1999 г.; в сила от 01.01.2000 г.; изм., бр. 49 от 16.06.2000 г.; в сила от 16.06.2000 г.; изм., бр. 17 от 21.02.2003 г.; доп., бр. 86 от 28.10.2005 г.; в сила от 29.04.2006 г.; изм., бр. 45 от 02.06.2006 г.; изм., бр. 82 от 10.10.2006 г.; изм., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г.; изм. и доп., бр. 109 от 23.12.2008 г.; изм. и доп., бр. 88 от 06.11.2009 г.; изм. и доп., бр. 93 от 24.11.2009 г.; изм., бр. 103 от 29.12.2009 г.; изм. и доп., бр. 32 от 27.04.2010 г., в сила от 28.05.2010 г.; изм. и доп., бр. 88 от 09.11.2010 г., в сила от 09.11.2010 г.; изм. и доп., бр. 13 от 11.02.2011 г., в сила от 12.08.2011 г.; (дата на влизане в сила изм. на 01.01.2012 г. - ДВ, бр. 61 от 09.08.2011 г.); изм. бр. 44 от 12.06.2012 г., в сила от 01.07.2012 г.; доп., бр. 17 от 21.02.2013 г.; изм., бр. 52 от 14.06.2013 г., в сила от 14.06.2013 г.; изм. и доп., бр. 70 от 09.08.2013 г., в сила от 09.08.2013 г.; изм., бр. 111 от 27.12.2013 г., в сила от 31.12.2013 г.; изм. и доп., бр. 53 от 27.06.2014 г.; изм., бр. 107 от 24.12.2014 г., в сила от 01.01.2015 г.; изм. и доп., бр. 14 от 20.02.2015 г.; изм. и доп., бр. 42 от 09.06.2015 г.; изм., бр. 56 от 24.07.2015 г.; изм. доп., бр. 74 от 26.09.2015 г.; изм., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 01.11.2015 г.; изм. и доп., бр. 39 от 26.05.2016 г., в сила от 26.05.2016 г.; доп., бр. 81 от 14.10.2016 г., в сила от 14.10.2016 г.; изм. и доп., бр. 103 от 27.12.2016 г.; изм. и доп., бр. 63 от 04.08.2017 г., в сила от 06.11.2017 г.; изм. и доп., бр. 84 от 20.10.2017 г.; изм. и доп., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 01.01.2018 г.; изм. и доп., бр. 7 от 19.01.2018 г.; доп., бр. 56 от 06.07.2018 г.; изм., бр. 17 от 26.02.2019 г.; доп., бр. 37 от 07.05.2019 г.;

изм., бр. 69 от 04.08.2020 г.; изм., бр. 32 от 26.04.2022 г., в сила от 28.07.2022 г.; доп., бр. 62 от 05.08.2022 г.; доп., бр. 6 от 20.01.2023 г.; изм., бр. 84 от 06.10.2023 г., в сила от 06.10.2023 г.; изм. и доп., бр. 61 от 29.07.2025 г.) в чл. 3, ал. 1 след думите „както и за престъпления по“ се добавя „чл. 148б“.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Виторов Рашев
Николеита Курилов Кузманов
Ивайло Симеонов Костадинов
Христина Илиева Иванова
Цветан Иванов Дрего
Тома Петров
Венислав Михайлов Аенов
Иосиф Кангурски
Снежана Траянска

МОТИВИ

към Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

Правото на личен живот и неговата неприкосновеност се прогласява като самостоятелно основно право на човека в националното ни законодателство с Конституцията на Народна Република България от 1971 г. – чл. 50. Това законодателно решение е резултат от придобития вече към онзи исторически момент статут на държавата ни на пълноправен член на ООН. В това ѝ качество тя става и страна по Всеобщата декларация за правата на човека на ООН, в чиито чл. 12 се установява императивна забрана за произволна намеса в личния живот, семейството, жилището, кореспонденцията, честта и доброто име на физическите лица. На същото основание неприкосновеността на правото на личен живот се запазва и в каталога на основните права в Конституцията на Република България от 1991 г. – чл. 32, ал. 1. Самостоятелността на това право се потвърждава и от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа – чл. 8, т. 1, която е ратифицирана от Република България през 1992 г., и от Хартата на основните права на Европейския съюз – чл. 7. Макар различните актове да използват различни формулировки, правната уредба на правото на личен живот в нейната цялост е подчинена на разбирането, че личната сфера от живота на всяко физическо лице следва да е защитена от всяка произволна намеса.

Вярно е, че правната уредба не съдържа определение на съдържанието на правото на личен живот. Но също така е вярно, че дългогодишното му съществуване като самостоятелно право в каталога на правата на човека е довело до установяване по непротиворечив начин, че то включва както физически, така и социални аспекти от живота и идентичността на физическите лица, т.е. личният живот включва всички аспекти от начина на живот на човека или това, което човекът смята за част от своята личност. Въпреки тази особеност на правото на личен живот, то е от вида на правата, за които е допустимо ограничение на упражняването им от страна на държавата, но само на изрично определени основания – „в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.“ (чл. 8, т. 2 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа).

Нито един от актовете на международното право, както и от актовете на правото на ЕС не въвежда ограничения за преценката на държавата какви механизми да се създадат и прилагат на национално ниво за защита на

физическите лица от произволна намеса в личния им живот от други физически лица. Това е така, защото възможните конкретни прояви, в които може да се изрази тази намеса, обективно не могат да се изброят изчерпателно, нито да се поставят в обща правна рамка. На това основание всяка държава, с оглед особеностите на националната си правна система, прави самостоятелна преценка кои конкретни прояви определя като произволна намеса в личния живот на физическите лица и определя вида правонарушение, което те представляват. Така всяка държава е суверенна да реши и вида на юридическата отговорност, която се реализира по отношение на физическото лице, което е извършило произволна намеса в личния живот на друго физическо лице.

Въпреки самостоятелния характер на правото на личен живот и установения международен стандарт за защитата му от произволна намеса, националното ни законодателство не създава отделни състави на правонарушения, които да отразяват конкретни прояви на такава намеса. Вероятно причината за този подход е комплексния характер на съдържанието на правото на личен живот, което го различава от другите основни права на човека. Поради това традиционно и до момента по националното ни право защитата се предоставя по общия гражданскоправен ред за защита срещу непозволено увреждане, т.е. произволната намеса в личния живот на едно физическо лице е деликт - поведение, с което на засегнатото физическо лице са причинени имуществени (претърпени загуби и пропуснати ползи) или неимуществени (претърпени болки и страдания) вреди.

Във времето, когато неприкосновеността на правото на личен живот е прогласено като самостоятелно, 70-те години на миналия век, този механизъм все пак има превантивен ефект. Това е така, защото поради обществено-политическата организация на държавата тогава обществото ни възприема правата на човека по по-различен начин. Макар Конституцията от 1991 г. да извежда правата на личността като върховен принцип, правото на личен живот и неговата неприкосновеност все още трудно се възприема като самостоятелно право, което е различно от правото на чест и достойнство напр. Този извод се основава на факта, че защитата от конкретни прояви, които са очевидна произволна намеса в правото на личен живот, се разглеждат през призмата на поведение, с което се засяга честта и достойнството на засегнатия или което следва да е довело до причиняване на вреди на засегнатото лице.

Развитието на способите за комуникация в последните години ни прави свидетели на разрастване на мащаба на прояви с безспорни характеристики на произволна намеса в личния живот на физическите лица. Степента на разрастване на този мащаб дава основание за извод, че съществуващият механизъм за защита вече не изпълнява превантивната си функция по защита

на самостоятелното право на личен живот и неговата неприкосновеност. На това основание смятаме, че е необходимо държавата да предприеме стъпки към създаването на допълнителен механизъм за защита на това основно право, насочен към постигането на две кумулативни цели - да се укрепи превенцията срещу такива прояви и да се повиши ефективността на предоставената защита на засегнатите лица.

Смятаме, че измененията и допълненията на Наказателния кодекс, които се предлагат с настоящият проект, са стъпка в тази насока. С тях се предлага в глава втора „Престъпления против личността“, да се разшири непосредственият обект на раздел VII, като в него се включат и обществените отношения, които осигуряват неприкосновеността на правото на личен живот като самостоятелно основно право на човека. Избраният подход се основава на начина, по който в международните актове, в актовете от правото на ЕС, както и в действащата Конституция е развита уредбата на правото на личен живот. В тях прогласяването на това право и неговата неприкосновеност се съдържа в съответните норми наред с прогласяването на друго самостоятелно основно право - правото на чест и достойнство и неговата неприкосновеност. Наред с това, обектът на създадения през 1997 г. състав на престъпление по чл. 148а от Наказателния кодекс, макар предизвикан от други мотиви, също са обществените отношения, осигуряващи неприкосновеността на правото на личен живот, доколкото предвидените в него признаци на състава указват на засягане на един от възможните аспекти от правото на личен живот.

С настоящия проект се предлага създаването на нов състав на престъпление, който да криминализира разпространяването на носители, които съдържат информация за личния живот на едно физическо лице, без негово съгласие. Така се отчита базова характеристика на упражняването на правото на личен живот, че какви факти и обстоятелства от него стават достояние на други лица или обществото като цяло зависи единствено и само от волята на физическото лице, за чийто личен живот се отнасят. Само негова е и преценката каква точно информация да предостави и в какъв обем. Тази преценка не може да подлежи на законова регулация – нито като задължение на лицето да представя информация за личния си живот, нито на държавата или което и да е друго лице да му я поиска, извън случаите, когато това е обективно необходимо или има установени на законово ниво условия и ред за ограничаване на упражняването на правото на личен живот. Поради това, разпространението на носители, в които се съдържат факти, обстоятелства или друга информация, които са елемент от правото на личен живот, без съгласието на лицето, за което се отнасят, обективно е произволна и необоснована намеса в личния му живот, респ. и проява на такава степен на незачитане на правото на личен живот, която изисква държавата да реагира със средствата на наказателното право.

Увреждането на правото е налице, защото титулярят на правото не е изразил изрично или с конклюдентни действия съгласие да предостави носителя, който съдържа информация за неговия личен живот, на друго или на други лица, а лицето, което разпространява носителя, не е поискало съгласието на засегнатото лице да разпространи носителя на такава информация. А чрез разпространението на съответния носител тази информация обективно става достояние на едно или повече лица, или на обществото. При предложената формулировка на състава престъплението е довършено в момента на разпространяването на носителя при липса на съгласие за това на засегнатото лице. За случаите, когато от деянието са настъпили тежки последици за засегнатото лице или с оглед тези последици и други отегчаващи обстоятелства конкретният случай проявява изключително висока степен на обществена опасност на деянието и на дееца, се предлага тези обстоятелства да обосновават приложение на квалифициран състав.

Като се отчита, че съдържанието на правото на личен живот включва множество аспекти от начина на живот на едно физическо лице предлагаме в отделна разпоредба – ал. 2 да се посочи коя точно част от това съдържание следва да се обхване от приложното поле на чл. 148б – данни, които се отнасят за личните отношения, семейните отношения, интимните отношения или здравословното състояние на физическо лице. Безспорно е, че именно тези аспекти на правото на личен живот са най-строга лична сфера на всяко физическо лице. Безспорно е и, че разпространяването на информация за който и да е от тези аспекти заедно или по отделно, без съгласието на титуляря на правото, е прекомерна намеса в личния живот на засегнатия, която обосновава реакция на държавата със средствата на наказателното право. Това е и основанието за предложението систематичното място на чл. 148б да е като вид престъпление против личността. Избраният подход за очертаване на приложното поле на състава чрез определяне на съдържанието на признак от обективна страна не е непознат за Наказателния кодекс. За конкретното предложение е използван модела на разпоредбата на чл. 198, ал. 2 НК.

Предложеният нов състав на престъпление по чл. 148б не се дублира със съставите на обидата и клеветата, които систематично се намират в същия раздел. Както се посочи по-горе, непосредствен обект на предложения нов състав по чл. 148б са обществените отношения, които осигуряват неприкосновеността на правото на личен живот. Непосредствен обект на обидата и клеветата са обществените отношения, които осигуряват неприкосновеността на честта и достойнството като основно право, което е друго самостоятелно основно право, различно от правото на личен живот. На това основание престъпленията се различават и по признаците от обективна страна в основните им състави.

Предложените видове и размери на наказанието за престъплението по чл. 148б са предназначени да изключат състава от приложното поле на института на освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание за извършено престъпление. Смятаме, че превенцията за ограничаване на явлението, което предизвиква създаването на този нов състав на престъпление, изисква предвиждане на такива наказания, при налагането на които да се пораждат факта на осъждане на дееца и всички други неблагоприятни последици, които произтичат от него. А предоставянето на възможността да се прилагат специални разузнавателни средства е породена от динамиката на развитие на комуникационните средства и информационни технологии и необходимостта от осигуряване на адекватни механизми за установяването и разследването на това престъпление, когато те са използвани за неговото извършване.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Виктор Рашев
Николеета Кирилов Вуканов
Иванчо Симеонов Костаринков
Христина Милена Иванова
Цветан Цветков
Юлия Юржанова
Вендислав Михайлов Асенов
Иван Кансурски
Снежана Траянска

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО на Законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

I. Основания за законодателна инициатива

Законодателната инициатива е насочена към създаване на ефективен механизъм за защита със средствата на наказателното право от произволна намеса в правото на личен живот на физическите лица чрез разпространение на носители на информация за личния живот на физическо лице без негово съгласие.

II. Заинтересовани групи – всички физически лица

III. Анализ на разходи и ползи

Предложените промени няма да доведат до въздействие върху държавния бюджет.

IV. Административна тежест и структурни промени

С предложения законопроект не се предвижда създаване или увеличаване на административна тежест, както и създаване на нови административни структури.

V. Въздействие върху нормативната уредба

Приемането на настоящия законопроект няма да доведе до промени в други нормативни актове.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Викторов Рашев
Николаевъ Вуриловъ Кузмановъ
Иванъ Симеоновъ Костадиновъ
Християнъ Милиевъ Ивановъ
Цветанъ Ивановъ
Томиславъ Йордановъ
Венциславъ Михайловъ Данковъ
Иванъ Камарски
Светлана Бранкова